

Hospitalsbestyrerne ikke nogenstunde kunne tænke paa selv at drive Fæstegaarde, saa er det jo en Selvsølg, at de kun kunne drives igjennem Fæsterne under den strengere Fæstetvang, og i denne Gudsforbindelse, naar Staten forlanger det, har den altsaa en meget stor, indskrænkende Betydning. Det er min Dvertydning, at, naar man har anslaaet den til $\frac{2}{5}$ af Værdien, saa har man sat temmelig lidt, thi i de fleste andre Lande er man gaaet videre, men dette ligger jo aldeles ikke for; vi have taget Udtrykket ganske simpelt. Det er et Factum, at disse Gaarde ere under Fæstelovgivningens Omraade, og det er kun en Anthydning af, at de skulle taxeres for det, de ere, ikke for noget Andet og heller ikke for noget Mere eller Mindre. Naar saa det ærede Medlem siger: ja, men det vil jo komme til at beroe paa Taxationsmændenes Skøn, hvad de ville bringe ud af Gaarden, saa siger jeg: for det Første holder jeg mig overbevist om, at selv det ærede Medlem, naar han stod ligeoverfor en saadan Taxation som Taxationsmand, vilde vige tilbage, for at betragte denne Gaard som fuld, fri Eiendom, just fordi dette Udtryk stod i Loven, men om ogsaa det ærede Medlem og flere Andre i god Tro, hvad jeg vil kalde en vis Genfærdighed, kunde see Forholdet anderledes, sag vil det langt overveienende Antal, det er min Dvertydning, see det som jeg. Regjeringen, som har at udnævne Medlemmer, vil efter min Dvertydning være forpligtet til at udnævne saadanne Mænd, om hvilke den har den Dvertydning, at de, idetmindste ikke let, gaae ud over dette Hensyn, og de paagjældende Fæstere; det er jeg ogsaa overbevist om, som have at udnævne den ene af Taxationsmændene, ville vælge Kjøb af deres eget Kjøb, og Blod af deres eget Blod, som ville søle, hvilken Forskjel der er paa at være Fæster og paa at være Eier, hvormegit deres Eiendomme ere mindre værd, saalange de beholde dem som Fæstere, imod hvad de ville blive værd, naar de komme til at bestode dem som fri Eiendom, og hvormegit altsaa Gaarden er mindre værd for Besidderen, saalange han blot besidder den som Fæster, mod den Værdi, den vil have for den, der kommer i Besiddelse af den som Eier, og da vil man her komme til,

at anvende netop det samme Princip, som er anvendt ved Hoveriasløsningen og ved flere Afløsninger af den Art. Man spurgte ikke dengang om: hvormegit kan saa og saa mange Arbeidsdage anslaaes til, betragtede som Gjen-nemsnitværdi af al Arbeidskraft, men man har spurgte: hvormange af disse Arbeidsdage kunne finde en virkelig Afbenyttelse, og hvilken Nytte har Hoveriydelsen afgivet for den paagjældende Besidder af denne Jydelse, og derefter har man betalt ham. Man har ikke betalt ham den indbildte Værdi, som kunde synes at ligge i Tingen, men man har betalt ham efter den virkelige Værdi, efter den Nydelse, han har havt af Tingen. Det Samme er Tilfældet med Fæstegaardene. De skulle ikke betales Jorddroten efter den indbildte Værdi, hvortil man kan anslaae dem, men de skulle betales efter den virkelige Værdi, som de have for den Bedkommende. Hvorhen man end allensals kommer, efterat Loven har faaet denne Affattelse, saa vil man see, at just denne Affattelse med disse Udtryk fyldestgjør, saa at sige, begge Betragtninger, thi for det ærede Medlem kommer det ikke Andet ind i Loven — det siger han selv — end det, der er isorveien; der er en Fæstetvang, som paahviler Gaarden, og det staaer i Loven, og for mig og dem, der dele min Anskuelse, kommer der heller ikke Andet ind i Loven end det, der er et virkeligt Factum, som bestaaer, og hvoraf man skal udløses. Jeg troer derfor, at det ærede Medlem ikke kan vente, at Forslagsstillerne skulle kunne gaae ind paa dette Forslag; vi maatte snarere, idetmindste jeg for mit Bedkommende, komme til at stemme imod hele Loven, isald dette blev indsat deri.

Vi komme nu til det næste Punkt, nemlig det under Nr. 7. Her er det ærede Medlem gaaet et Stridt videre end Forslagsstillerne. Vi have meent kun at burde godtgjøre Fæsteren, som afløser, det, der tilkommer ham som Fæster; dette hænger paa det Nøieste sammen med det Foregaaende; vi ville ikke give ham Noget, som ikke tilkommer ham, det gaaer Loven ikke ud paa, men vi ville heller ikke nægte Jorddroten det, der tilkommer ham; thi der skal for Bygningernes Forbedring etc.